

PROROCTVO: JEHO POVAHA A VÝZNAM

RUDOLF STEINER

GA 61

Prednáška 3 zo 16 zo zväzku: Ľudské dejiny vo svetle duchovného skúmania . Zväzok Kompletného vydania diel Rudolfa Steinera, ktorý obsahuje okrem šestnástich iných aj pôvodný text tejto prednášky, má názov: Menschengeschichte im Lichte der Geistesforschung . (č. 61 v Bibliografickom prehľade , 1961).

9. novembra 1911, Berlín

Slová vyslovené najznámejšou postavou Shakespeara: „Na nebi a na zemi je viac vecí, o ktorých sa vo vašej filozofii sníva“, sú, samozrejme, úplne pravdivé; ale nemenej pravdivé je príslovie, ktoré zložil Lichtenberg, veľký nemecký humorista, ako druh odpovede: „Vo filozofii je veľa toho, čo nenájdete ani na nebi, ani na zemi. Obidva výroky sú ilustráciou dnešného postoja k mnohým veciam v oblasti duchovnej vedy. Zdá sa nevyhnutné, že rozšírené kruhy, najmä vo svete serióznej vedy, budú popierať také záležitosti, ako je proroctvo, ešte dôraznejšie než iné odvetvia duchovnej vedy. Ak je v týchto iných odvetviach duchovnej vedy – prinajmenšom v mnohých – ťažké načrtnúť jasnú hranicu medzi skutočným výskumom a šarlatánstvom, alebo možno ešte niečo horšie, určite pripustíme, že všade tam, kde sa zmyslové skúmanie dotkne elementu ľudského egoizmu, tam začínajú jeho nebezpečenstvá. A v akej sfére vyššieho poznania by to mohlo byť zjavnejšie ako vo všetkom, čo je obsiahnuté v téme proroctva, ako sa to javilo v priebehu vekov! Všetko, na čo sa vzťahuje pojem „proroctvo“, je úzko späté s rozšírenou a pochopiteľnou črtou v ľudskej mysli, a to túžbou preniknúť do temnoty budúcnosti, vedieť niečo z toho, čo pozemský život v budúcnosti skrýva. Záujem o proroctvo je spojený nielen so zvedavosťou v bežnom zmysle slova, ale aj so zvedavosťou týkajúcou sa veľmi intímnych

oblastí ľudskej duše. Hľadanie vedomostí o hlbších záujmoch ľudskej duše sa stretlo s toľkými sklamaniami, že seriózna a seriózna veda dnes nie je ochotná načúvať takýmto veciam – a tomu sa naozaj nemožno čudovať. Zdá sa však, že naša doba si ich bude musieť prinajmenšom všímať a tiež témy, o ktorých sme hovorili v predchádzajúcich prednáškach a budeme hovoriť aj v budúcnosti. Ako bude mnohým z vás známe, historik Kemmerich napísal knihu o proroctvách, ktorej cieľom je zhromaždiť fakty, ktoré možno potvrdiť históriou a ďalej ukázať, že dôležité udalosti boli nejakým spôsobom vopred poznané alebo predpovedané. Tento historik je hnaný k tomu, aby urobil vyhlásenie – v tejto chvíli nebudeme spochybňovať pravosť jeho výskumu – že v histórii je len veľmi málo dôležitých udalostí, ktoré neboli v určitom čase vopred predpovedané, domyslené a oznámené. Takéto vyhlásenia nie sú v našej dobe dobre prijímané; ale v konečnom dôsledku v oblasti, kde história môže hovoriť s autoritou, ich nebude možné ignorovať, pretože dôkazy o minulosti aj prítomnosti budú k dispozícii zo samotných vonkajších dokumentov. Oblasť, o ktorej dnes uvažujeme, nikdy nemala takú hanebnú povosť ako dnes, ani sa nepovažovala za tak pochybnú cestu ľudskeho snaženia. Len pred niekoľkými storočiami, napríklad v 16. storočí, sa veľmi významní a vplyvní učenci zaoberali prognostikami a proroctvami. Spomeňte si na jedného z najväčších prírodných vedcov všetkých čias a na jeho spojenie s osobnosťou, ktorej tendencia byť ovplyvnená proroctvami je dobre známa: spomeňte si na *Keplera*, veľkého vedca, a jeho vzťahy s Valdštejnom. Schillerov hlboký záujem o túto poslednú osobnosť bol v nemalej miere spôsobený úlohou, ktorú v jeho živote zohralo proroctvo. Druh proroctva v móde za čias Keplera – a len pred niekoľkými storočiami sa ním popredné vedecké mysle v celej Európe stále zaoberali – bol založený na vtedy prevládajúcom názore, že medzi svetom hviezd existuje skutočné spojenie, pohyby a polohy hviezd a život človeka. Všetky proroctvá v tých časoch boli skutočne formou astrológie. Už len zmienka o tomto slove nám pripomína, že aj v dnešnej dobe je veľa ľudí stále presvedčených, že medzi hviezdami a nadchádzajúcimi udalosťami existuje určitá súvislosť v živote jednotlivcov, dokonca aj rás. Ale prorocké poznanie, prorocké umenie, ako sa tomu hovorí, nikdy nebolo tak priamo spojené s pozorovaním pohybov a súhvezdí hviezd, ako to bolo za Keplera.

V starovekom Grécku praktizovali umenie proroctva, ako viete, prorokyňa alebo veštkyňa. Bolo to umenie predpovedať budúcnosť navodené zážitkami vyplývajúcimi snád' z asketizmu, alebo inými zážitkami vedúcimi k potlačeniu plného sebauvedomenia a duchaprítomnosti bežného života. Ľudská bytosť bola takto odovzdaná iným mocnostiam, bola v extatickom stave a potom vyslovila výroky, ktoré boli buď priamymi predpoveďami budúcnosti, alebo ich počúvajúci kňazi a veštcí interpretovali ako odkaz na budúcnosť. Stačí myslieť na Pýthiu v Delfách, ktorá bola pod vplyvom pár stúpajúcich z priepasti v zemi prenesená do stavu vedomia celkom odlišného od stavu bežného života; bola ovládaná inými mocnosťami a v tomto stave vydávala prorocké výroky. Tento druh proroctva nemá nič spoločné s výpočtami pohybu hviezd, súhvezdí a podobne. Opäť každý pozná dar proroctva medzi ľuďom Starého zákona, ktorého pravosť bude určite spochybnená modernou vedou. Z úst týchto prorokov vychádzali nielen výroky hlbokej múdrosti, ktoré ovplyvnili život týchto starozákonných ľudí, ale predznamenal aj budúcnosť. Tieto predpovede však v žiadnom prípade neboli vždy založené na nebeských konšteláciách ako v astrologickom prúde v 15. a 16. storočí. Buď ako výsledok vrodených darov, asketických praktík a podobne, títo proroci rozvinuli iný druh vedomia ako ľudia okolo nich; boli odtrhnutí od záležitostí bežného života. V takomto stave boli úplne odtrhnutí od okolností a myšlienok svojho osobného života, od vlastného materiálneho prostredia. Ich pozornosť sa sústredila výlučne na ich ľud, na blaho a biedu ich ľudu. Pretože zažili niečo *nadľudské*, niečo, čo presahovalo individuálne obavy ľudí, prelomili hranice svojho osobného vedomia a bolo to, akoby im z úst hovoril sám Jahve, také múdre boli ich výroky o úlohách a osude ľudí. ich ľudí.

Keď sa nad tým všetkým zamyslím, zdá sa zřejmé, že druh veštenia praktizovaný na konci stredoveku, pred úsvitom modernej vedy, bol len jednou špecifickou formou a že proroctvo ako celok je oveľa širšia sféra, ktorá je určitým spôsobom prepojená. s určitými stavmi vedomia, ku ktorým človek môže dospieť len vtedy, keď zhodí okovy svojej osobnosti. O astrologickom proroctve, samozrejme, možno len ťažko povedať, že ide o umenie, v ktorom sa človek povyšuje nad vlastnú osobnosť. Astrológ dostane dátum a hodinu narodenia a na základe toho zistí, ktoré súhvezdie stúpalo na obzore a relatívnej

polohy iných hviezd a súhvezdí. Z toho vypočítava, ako sa budú meniť polohy súhvezdí v priebehu života človeka a podľa niektorých tradičných pozorovaní priaznivých či nepriaznivých vplyvov nebeských telies na ľudský život predpovedá z týchto výpočtov, čo sa stane v živote človeka. jednotlivca alebo ľudu. Zdá sa, že neexistuje žiadna podobnosť medzi týmto typom astrológov a starovekými hebrejskými prorokmi, gréckymi veštkyňami alebo inými, ktorí, keď prešli zo svojho bežného vedomia do stavu extázy, predpovedali budúcnosť výlučne na základe vedomostí získaných v ríši nadzmyslový. Pre tých, ktorí sa dnes považujú za osvietených ľudí v kultúre, je najväčším kameňom úrazu v týchto astrologických predpovediach ťažkosť s uvedomením si toho, ako môžu mať pohyby hviezd a súhvezdí nejakú súvislosť s dianím v živote jednotlivca alebo ľudu. alebo v sprievode udalostí na Zemi. A keďže pozornosť modernej vedy sa nikdy nezameriava na takéto súvislosti, nie je venovaný zvláštny záujem o to, čo bolo akceptované ako autentické poznanie v časoch, keď astrologické proroctvá a osvietená veda často išli ruka v ruku.

Kepler, veľmi významný a učený vedec, nebol len objaviteľom zákonov, ktoré sú po ňom pomenované; nielenže bol jedným z najväčších astronómov všetkých čias, ale venoval sa astrologickým proroctvám. V jeho dobe – aj v obdobiach bezprostredne predchádzajúcich a nasledujúcich – bolo množstvo skutočne osvietených mužov zástancami tohto umenia. Ak totiž objektívne premýšľame o živote, aký bol v tých časoch, uvedomíme si, že z ich hľadiska bolo pre nich prirodzené brať toto prorocké umenie, toto prorocké poznanie tak vážne, ako naši súčasníci berú ktorýkoľvek skutočný odbor vedy. Keď sa neskôr naplní nejaká predpoveď založená na konšteláciách – a urobená možno pri narodení jedinca –, je samozrejme ľahké povedať, že spojenie tejto konštelácie s ľudským životom bolo len otázkou náhody. Iste treba v nespočetných prípadoch priznať, že údiv nad naplnením astrologickej predpovede je spôsobený jednoducho preto, že sa splnila a ľudia zabudli na to, čo sa *nesplnilo*. Tvrdenie istého gréckeho ateistu je v istom zmysle správne. Raz prišiel na svojej lodi do pobrežného mesta, kde v svätyni zavesili žetóny muži, ktorí na mori prisahali, že ak budú zachránení pred stroskotaním lode, prinesú takéto obeť. Viselo tam veľa, veľa žetónov – všetko to boli obeť mužov, ktorí boli zachránení pred

stroskotaním. Ale ateista tvrdil, že pravda môže byť vynesená na svetlo, len ak budú vystavené aj známky každého, kto napriek sľubom skutočne zahynul pri stroskotaní. Potom by bolo zrejmé, do ktorej kategórie patril väčší počet žetónov. To znamená, že k skutočne objektívnemu úsudku by sa dalo dospieť len vtedy, ak by sa viedli záznamy nielen o tých astrologických predpovediach, ktoré sa naplnili, ale aj o tých, ktoré sa nenaplnili. Tento postoj je úplne opodstatnený, no na druhej strane je určite veľa prekvapujúceho. Keďže na týchto verejných prednáškach nemôžem brať ako samozrejmosť základné vedomosti o všetkých náukách duchovnej vedy, musím hovoriť spôsobom, ktorý sprostredkuje predstavu o význame predmetov, ktoré študujeme. Dokonca aj potvrdený skeptik musí určite cítiť prekvapenie, keď počuje nasledovné. Keď zostaneme pri známých osobnostiach, zoberme si prípad Valdštejna. Valdštejn si želal, aby jeho horoskop zostavil Kepler – meno, ktoré ctí každý vedec. Kepler poslal horoskop. Ale vec bola usporiadaná opatrne. Valdštejn nenapísal Keplerovi rok narodenia s tým, že by chcel, aby horoskop vypracoval on, ale zvolili si sprostredkovateľa. Kepler teda nevedel, komu je horoskop určený. Jediným údajom bol dátum narodenia. Vo Valdštejnovom živote sa už udialo veľa dôležitých udalostí a žiadal, aby boli zaznamenané aj tie, ako aj predpovede o tých, ktoré ešte len prídu. Kepler dokončil horoskop podľa požiadaviek. Ako je to v prípade mnohých horoskopov, Valdštejn našiel veľa, čo sa zhodovalo s jeho zážitkami. Začal (v tých časoch to tak bolo často) veľmi dôverovať Keplerovi a pri mnohých príležitostiach dokázal prispôbiť svoj život podľa prognóz. Ale treba tiež povedať, že hoci sa veľa vecí zhodovalo, mnohé nie, pokiaľ ide o minulosť, a ako sa neskôr ukázalo, to isté platilo o predpovediach o budúcnosti. Tak to bolo s číslami horoskopov a v tých časoch sa zvykalo hovoriť, že v údajnej hodine narodenia musí byť nejaká nepresnosť a astrológ by ju mohol opraviť. To isté urobil aj Valdštejn. Prosil Keplera, aby opravil hodinu narodenia; korekcia bola len veľmi mierna, ale po jej vykonaní boli prognózy presnejšie. Tu treba dodať, že Kepler bol úplne čestný človek a korigovať hodinu narodenia išlo veľmi proti srsti. Z listu na túto tému, ktorý vtedy napísal Kepler, je zrejmé, že takýto postup vzhľadom na množstvo možných dôsledkov nenaklonil. Napriek tomu sa zaviazal urobiť to, o čo ho Valdštejn žiadal – bolo to v roku 1625 –

a uviedol ďalšie podrobnosti o Valdštejnovej budúcnosti; predovšetkým povedal, že podľa nového čítania polôh hviezd by konštelácia, ktorá by bola prítomná v roku 1634, bola pre Valdštejna mimoriadne nepriaznivá. Kepler dodal – a tiež by mohol, pretože dátum bol tak ďaleko – že aj keby to bol dôvod na poplach, poplach by v čase týchto nepriaznivých podmienok pominul. Nepovažoval ich teda za nebezpečné pre Valdštejnové plány. Predpoveď bola na marec 1634. A teraz si to predstavte: v priebehu niekoľkých týždňov od uvedeného obdobia sa vyskytli príčiny, ktoré viedli k vražde Valdštejna. Tieto veci sú prinajmenšom zarážajúce!

Ale zoberme si iné príklady – nie druhotriednych astrológov, ale skutočne osvietených mužov. Hneď nám napadne meno mimoriadne učeného človeka v tejto sfére — *Nostradamus*. Nostradamus bol uznávaný lekár, ktorý okrem iných činností preukázal vynikajúce služby počas epidémie moru; bol mužom hlbokých darov a nezištnosť, s akou sa venoval svojmu povolaniu lekára, je známa. Je tiež známe, že keď ho kolegovia pre jeho nezištnosť veľmi ohovárali, odišiel zo svojej lekárskej práce do izolácie Salonu, kde v roku 1566 zomrel. V Salóne začal pozorovať hviezdy, ale nie tak, ako ich pozoroval Kepler alebo iní ako Kepler. Nostradamus mal vo svojom dome zvláštnu miestnosť, do ktorej sa často uťahoval a ako možno z toho, čo sám hovorí, z tejto miestnosti pozoroval hviezdy, práve keď sa ukazovali jeho pohľadu. Inými slovami, nerobil žiadne špeciálne matematické výpočty, ale ponoril sa do toho, čo môže objaviť duša, srdce, predstavivosť, keď s úžasom hľadá na hviezdne nebo. Nostradamus strávil veľa hodín úctivým, vrúcnyim rozjímaním v tejto zvláštnej komnate s otvorenými výhľadmi na všetky strany k nebesiam. A od neho prišli nielen konkrétne predpovede, ale aj dlhé série rôznorodých a pozoruhodne pravdivých proroctiev budúcnosti. Natol'ko, že Kemmerich, historik, o ktorom som práve hovoril, musí byť užasnúty a prikladá Nostradamovým proročným výrokom určitú hodnotu. Sám Nostradamus zverejnil niektoré zo svojich proroctiev a vo svojej dobe sa mu prirodzene vysmievali až pohrdali, pretože nedokázal citovať žiadne astrologické výpočty. Keď hľadel na hviezdy, zdalo sa, že sa v ňom vynárajú predpovede vo forme zvláštnych obrazov a predstáv, napríklad o výsledku bitky pri Gravelingene v roku 1558, kde Francúzi utrpeli porážku s ťažkou stratou. Ďalšia predpoveď, urobená

dlho predtým, na rok 1559, bola v tom zmysle, že francúzsky kráľ Henrich II. podľaahne „v súboji“, ako povedal Nostradamus. Ľudia sa len smiali, vrátane samotnej kráľovnej, ktorá povedala, že to jasne ukazuje, na čo sa možno spoliehať na predpovede – pretože kráľ bol nad zapojenie sa do súboja. Ale čo sa stalo? V predpovedanom roku bol kráľ zabitý na turnaji. A bolo by možné citovať mnoho, mnoho predpovedí, ktoré sa následne naplnili.

Opäť je tu *Tycho de Brahe*, jeden z brilantných mozgov 16. storočia a mimoriadne významný astronóm. Moderný svet vie o Tychovi de Brahe len málo okrem toho, že sa o ňom hovorí, že bol tým, kto len napoly akceptoval kopernikovský pohľad na svet. Ale tí, ktorí sú bližšie oboznámení s jeho životom, vedia, čo Tycho de Brahe dosiahol pri vytváraní nebeských máp, ako výrazne zlepšil vtedajšie mapy, že objavil nové hviezdy a bol skrátka astronómom veľkej eminencie v jeho deň. Tycho de Brahe bol tiež hlboko presvedčený, že nielen fyzické podmienky na Zemi sú spojené s celým Vesmírom, ale že duchovné zážitky ľudí sú spojené s dianím vo veľkom Kozme. Tycho de Brahe nepozoroval len hviezdy ako astronóm, ale spájal udalosti ľudského života s dianím na nebesiach. A keď vo veku 20 rokov prišiel do Rostocku, vyvolal rozruch predpovedaním smrti sultána Solimana, ku ktorej síce nedošlo presne v uvedený deň, ale predsa len nastala. Indikácia nebola *celkom* presná, ale to pravdepodobne nevyvolá pobúrenie historikov, pretože by mohli tvrdiť, že ak by mal niekto v úmysle klamať, nepovedal by poloklamstvo tým, že by do predpovede vložil rozdiel jedného dňa alebo podobne. .

Keď sa to dánsky kráľ dopyčul, požiadala Tycha de Brahe, aby odovzdal horoskopy jeho troch synov. Čo sa týka jeho syna Christiana, náznaky boli presné; menej v prípade Ulricha. Ale o Hansovi, treťom synovi, Tycho de Brahe urobil pozoruhodnú predpoveď odvodenú z pohybu hviezd. Povedal: Celá konštelácia a všetko, čo bude vidieť, ukazuje, že je a zostane krehký a je nepravdepodobné, že sa dožije vysokého veku. Keďže hodina narodenia nebola celkom presná, Tycho de Brahe uvádzal údaje veľmi opatrne... mohol by zomrieť v osemnástom alebo možno v devätnástom roku, pretože konštelácie by vtedy boli mimoriadne nepriaznivé. Nechám otvorenú otázku, či to bolo z ľútosti k rodičom, alebo z iných dôvodov, že Tycho de Brahe napísal o možnosti prekonania tejto hroznej konštelácie v osemnástom alebo devätnástom

roku v živote vojvodu Hansa... ak áno, povedal, Boh by bol jeho ochrancom; ale treba si uvedomiť, že tieto podmienky by tam boli, že horoskop odhalil mimoriadne nepriaznivú konšteláciu spojenú s Marsom a Hans by sa zamotal do komplikácií vojny; keďže v tejto konštelácii mala Venuša prevahu nad Marsom, bola len nádej, že Hans toto obdobie bezpečne prejde, ale potom, v jeho osemnástom a devätnástom roku, bude veľmi nepriaznivá konštelácia kvôli nepriaznivému vplyvu Saturna; naznačovalo to riziko „vlhkej, melancholickej“ choroby spôsobenej zvláštnym prostredím, v ktorom sa Hans ocitne. A teraz, aká bola história života vojvodu Hansa? Ako mladý muž bol zapletený do vtedajších politických komplikácií, bol poslaný do vojny, zúčastnil sa bitky pri Ostende a v súvislosti s tým, ako predpovedal Tycho de Brahe, musel znášať utrpenie strašných búrok na mori. . Bol veľmi blízko smrti, ale v dôsledku priateľských rokovaní o sobáši s cárovou dcérou bol odvolaný späť do Dánska. Podľa interpretácie Tycha de Brahe boli komplikácie spôsobené nepriaznivými vplyvmi Marsu zastavené vplyvom Venuše – ochrankyne milostných vzťahov: Venuša v tom čase chránila vojvodu. Ale potom, v jeho osemnástich a devätnástich rokoch, začal pôsobiť nepriateľský vplyv Saturna. Dá sa predstaviť, ako sa pohľady dánskeho dvora upierali na mladého vojvodu: všetky prípravy na sobáš sa robili a každú hodinu sa čakalo na správy, že sa uskutočnilo. Ale namiesto toho prišlo oznámenie, že manželstvo sa oneskorilo, potom správy o vojvodovej chorobe a nakoniec o jeho smrti. Takéto veci urobili na ľudí v tom čase veľký dojem a určite musia prekvapiť potomstvo.

Teraz má svetová história niekedy aj vtipné stránky! Bol raz, úplne v inej oblasti, istý profesor, ktorý tvrdil, že mozog ženy vždy váži menej ako mozog muža. Po jeho smrti však jeho vlastný mozog odvážili a ukázalo sa, že je mimoriadne ľahký. Bol obeťou humoru vo svetových dejinách!

Horoskop Pico de Mirandola (potomok slávneho filozofa) predpovedal, že Mars mu prinesie veľké nešťastie. Bol odporcom všetkých takýchto predpovedí. Tycho de Brahe mu dokázal, že všetky jeho argumenty proti predpovediam z hviezd boli nepravdivé a zomrel v roku, ktorý bol označený za obdobie nepriaznivého vplyvu Marsu. Príkladov by sa dalo uviesť množstvo a asi si uvedomíme, že v istom zmysle nie je ťažké vzniesť námietky. Napríklad jeden veľmi

významný moderný astronóm – muž, ktorý si zaslúži veľkú úctu aj pre svoje humanitárne aktivity – tvrdil, že Valdštejnova smrť nemôže byť správne predpovedaná v horoskope zostavenom Keplerom. V určitom ohľade treba takéto argumenty brať vážne. Nemôžeme úplne ignorovať argument Wilhelma Foerstera, že Valdštejn vedel, čo bolo predpovedané; že si v zodpovedajúcom roku spomenul na svoj horoskop, zaváhal, nezaujal pevné stanovisko, ktoré by inak zaujal, a tak bol sám príčinou nešťastia. Takéto námietky sú vždy možné. Ale na druhej strane treba pamätať na to, že hoci v ilustráciách vytvorených vedou majú externé údaje hodnotu, moderná doba tieto údaje akceptuje ako absolútne adekvátne základ pre vedecké pravdy. Mnoho vecí môže byť problematické. Nemali by sme však zatvárať oči pred skutočnosťou, že starostlivé porovnávanie udalostí, ktoré sa v živote skutočne stali, s údajmi získanými z hviezd skutočne viedlo v skorších dobách k dôvere v prognózy budúcnosti. Ľudia boli určite nažive v chybách, ale neskrývali veci, ktoré boli skutočne úžasné, ani tieto veci neprijímali úplne bez kritiky. Aj v tých časoch boli celkom schopní kritizovať a s najväčšou pravdepodobnosťou ju aplikovali pri mnohých príležitostiach.

Chcel som uviesť veľmi nápadné príklady, aby som ukázal, že aj v súlade s normami modernej vedy je možné brať tieto záležitosti vážne. A aj keď si vezmeme to, čo sa im dá vytknúť, musíme uznať, že dôvody, ktoré v časoch relatívne blízkej minulosti spôsobili, že sa na nich brilantné mysle pevne spoliehali, neboli zlé, ale rozumné a opodstatnené. Aj keď sa tieto dôvody odmietnu, treba priznať, že dojem, ktorý urobili na brilantné a osvietené mysle, bol taký, že títo muži verili – celkom odhliadnuc od detailov –, že medzi udalosťami v živote jednotlivcov a národov existuje súvislosť a dianie vo vesmíre. Títo muži verili, že medzi makrokozmosom, veľkým svetom a mikrokozmosom, malým svetom, existuje skutočné spojenie.

Verili, že ľudský život na Zemi nie je chaotický tok udalostí, ale že v týchto udalostiach sa prejavuje zákon, že tak ako sa nebeské udalosti riadia cyklickým zákonom, tak aj určitý cyklický zákon, určitý rytmus sa prejavuje v ľudskom a pozemskom živote. podmienky. Aby som vysvetlil, čo sa tu myslí, budem hovoriť o určitých faktoch, ktoré možno pozorovaním porovnať, rovnako ako tie najnáročnejšie fakty dnešnej chémie alebo fyziky. Pozorovania však musia byť vykonané v príslušných oblastiach. Predpokladajme, že pozorujeme niečo, čo sa

deje v živote človeka počas jeho detstva. Ak študujeme dlhší priebeh ľudského života, objavia sa pozoruhodné súvislosti, napríklad medzi životom v najranejšom detstve a životom veľmi vysokého veku; je badateľná súvislosť medzi tým, čo človek prežíva večer svojho života a tým, čo zažil v ranej mladosti. Budeme môcť povedať: Ak sme boli v mladosti otrásení emóciami pre strach alebo strach, možno sme boli po celý život oslobodení od ich účinkov, ale v starobe sa môžu objaviť veci, o ktorých vieme, že príčiny treba hľadať vo veľmi ranom detstve. Opäť existujú súvislosti medzi rokmi dospelovania a obdobím bezprostredne predchádzajúcim starobe. Život beží v kruhu.

Môžeme ísť ešte ďalej, ako príklad si vezmeme prípad niekoho, kto bol, povedzme, vo veku 18 rokov, hneď vytrhnutý z cesty, ktorou sa jeho život doteraz uberal. Dovtedy sa možno mohol venovať štúdiu, no zrazu to musel opustiť a stať sa obchodníkom, možno preto, že jeho otec prišiel o peniaze, alebo z nejakého iného dôvodu. Zo začiatku vychádza celkom dobre, no po niekoľkých rokoch sa objavia veľké vnútorné ťažkosti. V snahe pomôcť takémuto človeku prekonať tieto ťažkosti nemôžeme uplatniť žiadne všeobecné, abstraktné princípy. Musíme si povedať: Vo veku 18 rokov nastala v jeho živote náhla zmena a vo veku 24 rokov – teda o šesť rokov neskôr – sa v jeho živote objavili ťažkosti. Pred šiestimi rokmi, asi v jeho dvanástom roku, sa v jeho duši udiali isté veci, ktoré vlastne vysvetľujú ťažkosti, ktoré sa objavili v jeho dvadsiatom štvrtom roku: šesť rokov predtým, šesť rokov neskôr — zmena povolania leží medzi tým. Tak ako nad kyvadlom kývajúcim sa doprava a doľava je bod rovnováhy, tak v uvedenom prípade je osemnásť rok kľúčovým bodom. Príčina vygenerovaná pred týmto kľúčovým bodom má účinok rovnaký počet rokov potom. Tak je to aj v živote človeka ako celku. Ľudský život neprebíha *nepravidelne*, ale pravidelne a podľa zákona. Hoci si to jednotliviec nevyhnutne neuvedomuje, v každom ľudskom živote je jeden stredobod; to, čo leží predtým – mladosť a detstvo – umožňuje príčinám spočínúť v hĺbke následných udalostí a potom to, čo sa odohralo niekoľko rokov pred týmto stredobodom života, sa vo svojich účinkoch prejaví o rovnaký počet rokov neskôr. V zmysle, že narodenie je bodom polárnym k smrti, udalosti z detstva sú príčinou udalostí počas rokov, ktoré predchádzajú smrti. Život sa tak stáva zrozumiteľným.

Napríklad v prípade ochorenia, povedzme, vo veku 54 rokov, je jediným skutočne inteligentným prístupom hľadať kľúčový bod, v ktorom muž prešiel určitou krízou, počítajúc odtiaľ s nejakou udalosťou súvisiacou s päťdesiaty štvrtý rok tak trochu v rovnakom zmysle ako smrť súvisí s narodením alebo naopak. Skutočnosť, že dianie v ľudskom živote odhaľuje súlad so zákonom a zásadami, nespochybňuje našu slobodu. Mnoho ľudí môže povedať, že tento súlad so zákonom v priebehu udalostí je v rozpore so slobodou vôle človeka. Ale nie je to tak a môže sa to javiť len povrchnému mysleniu. Človek, ktorý vo veku povedzme 15 rokov vloží do lona času nejakú príčinu, ktorej následky zažil povedzme v päťdesiatom štvrtom roku, sa nezjavuje slobody o nič viac ako niekto, kto stavia dom a potom sa doň nast'ahuje, keď bude konečne pripravený. Logické myslenie nikdy nepovie, že sa muž pri nast'ahovaní do domu zbavuje slobody. Nikto sa nezjavuje slobody tým, že predvída, že príčiny budú mať následky neskôr. Tento princíp nemá nič priamo spoločné so slobodou v živote.

Tak ako existujú cyklické súvislosti v živote jednotlivca, tak aj v živote národov a v živote na Zemi vo všeobecnom zmysle existujú cyklické súvislosti. Vývoj ľudstva na Zemi sa delí na po sebe nasledujúce kultúrne epochy. Dve z epoch, ktoré sú s našou najužšie spojené, sú obdobie asýrsko-egyptsko-chaldejskej civilizácie a obdobie neskoršej kultúry Grécka a Ríma; potom, počítajúc s úpadkom gréckej a rímskej kultúry a jeho následkami, prichádza naša súčasná epocha. Podľa všetkých znamení doby to bude trvať ešte veľmi dlho. Tam teda máme tri po sebe nasledujúce obdobia kultúry. Pozorné pozorovanie života národov počas týchto troch epoch odhalí počas grécko-latinského obdobia niečo ako kľúčový bod vo vývoji ľudstva. Z toho vyplýva aj to zvláštne fascinujúce kultúru Grécka a Ríma. Grécke umenie, grécky a rímsky politický život, rímska rovnosť, koncepcia rímskeho občianstva... to všetko sa zdá byť akýmsi kľúčovým bodom v prúde evolučného procesu: po ňom – naša vlastná epocha; pred ňou — egyptsko-chaldejská epocha. Pozoruhodným spôsobom tí, ktorí pozorujú dostatočne hlboko, budú vnímať isté podmienky života počas egyptsko-chaldejského obdobia, ktoré opäť fungujú dnes, v celkom inej, ale predsa príbuznej podobe. V tých časoch boli teda do lona vekov položené príčiny, ktoré teraz vo svojich účinkoch opäť vystupujú do

popredia. Určité hygienické metódy, určité umývanie obvyklé v starovekom Egypte, aj určité pohľady na život sú teraz, napodiv, opäť v popredí — prirodzene v úplne iných podobách; skrátka, účinky príčin stanovených v starovekom Egypte sú dnes badateľné. Medzi tým — ako oporný bod — leží kultúra Grécka a Ríma.

Egyptsko-chaldejskej epoche predchádzala najstaršia perzská kultúra. Podľa zákona cyklickej evolúcie teda možno predznamenať, že tak ako v našej civilizácii dochádza k cyklickému opätovnému vzniku egyptsko-chaldejskej kultúry, tak aj staroveká perzská kultúra sa znovu objaví v epoche nasledujúcej po našej. Zákon sa odhaľuje všade v toku evolúcie! Nie nepravidelnosť, nie chaos – ale ani ten druh zákona, ktorý si myslia historici: že príčiny všetkého, čo sa deje dnes, treba hľadať v bezprostredne predchádzajúcom období, príčiny diania v nedávnej minulosti zasa v bezprostredne predchádzajúcom období a tak ďalej. Takto historici vytvárajú reťazec udalostí – jedna bezprostredne nasleduje po druhej. Bližšie pozorovanie však odhaľuje existenciu cyklov, zlomov... to, čo bolo kedysi prítomné, sa opäť objavuje oveľa neskôr.

Vonkajšie pozorovanie to môže rozpoznať. Ale tým, ktorí študujú vývoj ľudstva vo svetle duchovnej vedy, bude celkom zrejmé, že existujú dôkazy o duchovnom zákone v toku udalostí, v prúde „stávania“ a že určité prehĺbenie života duša umožní ľuďom skutočne vnímať vlákna týchto vnútorných spojení. A hoci nie je ľahké uchopiť všetko, čo do tejto sféry patrí, hoci niekedy môže inklinovať k šarlatánstvu či humbugu a upriamiť svoju príťažlivosť na nižšie pudy a inštinkty, predsa platí: Keď je človek schopný eliminovať osobné záujmy a oživuje skryté sily duchovného života, aby jeho poznanie nečerpalo len z prostredia alebo zo spomienok na svoj vlastný život a život jeho najbližších známych, keď nie je ovplyvnený materiálnymi a osobnými úvahami... potom prerastá. vlastnú osobnosť a uvedomí si u seba prítomnosť vyšších síl, ktoré ide len rozvíjať vhodnými cvičeniami. Keď sa tieto hlbšie sily dostanú na povrch, udalosti v živote človeka odhalia aj ich skryté príčiny a takáto duša potom zahliadne pravdu, že čokoľvek sa v priebehu vekov stalo, vrhá svoje následky do budúcnosti. Zákon, ktorý nám predkladá Duchovná veda, je, že žiadne udalosti – a to platí aj pre oblasť Duchovného – neplávajú nezmyselne pozdĺž prúdu existencie; všetky majú svoje účinky a my musíme objaviť zákon, ktorý je základom prejavu týchto

účinkov v neskorších časoch. Tým sa dospeje k poznaniu, že tento zákon zahŕňa aj návrat individuality do súčasného pozemského života, kde sa prejavujú účinky predchádzajúcich životov.

Tak ako poznanie fungovania karmy, zákona osudu, vychádza z poznania toho, ako príčiny ležia v lone času a znovu sa objavujú v transformácii, tak aj tento pohľad bol prítomný u všetkých tých, ktorí brali proroctvo vážne alebo sa skutočne zapojili. v ňom; boli presvedčení, že v priebehu ľudského života prevládajú zákony a že duša môže prebudiť sily, pomocou ktorých možno tieto zákony pochopiť. Ale duša potrebuje body zamerania. Svet je vo svojich faktoch prepojeným celkom. Tak ako vo svojom fyzickom živote človeka ovplyvňuje vietor a počasie, nie je ťažké predpokladať, že vo všetkom okolo nás sú súvislosti, aj keď detaily sú nejasné. Bez toho, aby sme skutočne hľadali zákony Prírody, niečo v pohyboch hviezd a súhvezdí vyvoláva myšlienku: Tamojšie vnímateľné harmónie v nás môžu vyvolať podobné harmónie a rytmy, podľa ktorých sa ubera ľudský život. Ďalšie pozorovania potom povedú k detailom.

Ako sa možno dočítať v malej knižke *Výchova dieťaťa vo svetle duchovnej vedy*, v živote jednotlivca možno rozlíšiť epochy: od narodenia po výmenu zubov, od tej doby po pubertu, potom roky až do dvadsaťjeden a znova od dvadsaťjeden do dvadsaťosem ... 7-ročné obdobia jasne odlišného charakteru a po ktorých sú prítomné nové druhy fakúlt. Ak budeme vedieť, ako tieto veci skúmať, nájdeme jasný dôkaz rytmického prúdu v ľudskom živote, ktorý možno opäť nájsť na hviezdnom nebi. Je zarážajúce, že ak sa na život pozeráme z tohto hľadiska (ale takéto pozorovanie musí byť pokojné a vyvážené, bez zvyknutého fanatizmu odporcov), zistíme, že okolo dvadsiateho ôsmeho roku niečo v živote duše naznačuje, mnohé prípady, vyvrcholenie toho, čo vzniklo po štyroch obdobiach po siedmich rokoch. Štyrikrát sedem rokov – dvadsaťosem rokov... aj keď toto číslo nie je úplne presné, toto je približný čas jednej otáčky Saturna. Saturn sa točí v kruhu pozostávajúcom zo štyroch častí, prechádza teda celým zverokruhom a jeho priebeh skutočne zodpovedá priebehu života človeka od narodenia do dvadsiateho ôsmeho roku. Tak ako sa kruh delí na štyri časti, tak aj týchto dvadsaťosem rokov sa delí na štyri obdobia po siedmich rokoch. Tam, v revolúcii hviezdy v kozmickom priestore, vidíme náznaky podobnosti s kurzom ľudského života.

Aj iné pohyby na nebesiach zodpovedajú rytmom ľudského života. Len málo pozornosti sa dnes venuje veľmi brilantným výskumom, ktoré urobil Fliess, lekár v Berlíne; sú ešte len v počiatočnom štádiu, ale ak ich niekedy poriadne preštudujeme, rytmický tok narodení a úmrtí v živote ľudstva bude jasne vnímaný. Všetky takéto výskumy sú len na začiatku; ale časom si uvedomíme, že hviezdy a ich pohyby stačí považovať za veľké nebeské hodiny a ľudský život za rytmus, ktorý má svoj vlastný smer, ale je v určitom zmysle určený hviezdami. Bez toho, aby sme hľadali skutočné *príčiny* vo hviezdach, je celkom možné si predstaviť, že kvôli tomuto vnútornému vzťahu beží ľudský život v podobnom rytme. Predpokladajme, že napríklad často vychádzame za dvere nášho domu alebo sa pozeráme z okna v určitý čas ráno a vždy vidíme istého muža na ceste do jeho kancelárie... pozrieme sa na hodiny s vedomím, že každý deň prejde v určitom čase. Sú za to ručičky hodín? Samozrejme, že nie! ... ale vzhľadom na nemenný rytmus môžeme predpokladať, že muž prejde okolo domu v určitom čase. V tomto zmysle môžeme vo hviezdach vidieť nebeské hodiny, podľa ktorých sa uberá život človeka a národov.

Takéto veci môžu dobre slúžiť na pozorovanie a štúdium života a duchovná veda je schopná naznačiť tieto hlbšie súvislosti. Teraz pochopíme, prečo Tycho de Brahe, Kepler a iní pracovali na základe výpočtov – najmä Kepler, menej Tycho de Brahe. Nahliadnutie do duše Tycha de Brahe odhaľuje určitú podobnosť s dušou Nostradama. Nostradamus však vôbec nemusí robiť výpočty; sedí vo svojom podkroví a oddáva sa dojmom hviezd. Tento dar pripisuje určitým zdedeným vlastnostiam vo svojom organizme, ktoré mu z tohto dôvodu nie sú prekážkou. Potrebuje však aj vnútorný pokoj duše, ktorý nastáva potom, čo odloží všetky myšlienky, emócie, starosti a vzrušenia každodenného života. Duša musí čeliť hviezdám v čistote a slobode. A potom to, čo Nostradamus prorokuje, v ňom povstane v obrazoch a obrazoch; všetko to pred sebou vidí na obrázkoch. Ak by astronomicky hovoril o tom, že Saturn alebo Mars je zranený, pri predpovedaní osudu by nemyslel na fyzický Saturn alebo fyzický Mars, ale uvažoval by takto: Taký a taký človek má bojovnosť. povaha, temperament, ktorý miluje boj, ale má aj istý druh melanchólie, vďaka čomu podlieha depresívnym náladám, ktoré ho môžu postihnúť aj fyzicky. Nostradamus to necháva preplieť do

svojej kontemplácie a vynára sa pred ním obraz budúcich udalostí v živote muža: sklon k melanchólii a bojovný duch sa prelínajú – „Saturn“ a „Mars“. Toto je len zmyslový obraz. Keď hovorí o „Saturn“ a „Mars“, jeho význam je: V tomto mužovi je niečo, čo sa mi predstavuje ako obraz, ale čo možno prirovnať k opozícii alebo konjunkcii medzi Saturnom a Marsom na nebesiach. Toto bol len spôsob, ako to vyjadriť; rozjímanie o hviezdach vyvolalo v Nostradamovi veštenie, ktoré mu umožnilo nahliadnuť hlbšie do duší, ako je inak možné.

Nostradamus bol teda človekom, ktorý istým konaním dokázal prebudiť k životu vnútorné sily duše inak driemajúcej v človeku. V nálade oddanosti a úcty úplne odložil všetky starosti a obavy, všetky starosti vonkajšieho sveta. V úplnom zabudnutí na seba, bez pocitu vlastnej osobnosti, jeho duša poznala pravdu axiómy, ktorú vždy citoval: „Je to Boh, ktorý cez moje ústa vyslovuje všetko, čo vám môžem povedať o vašich obavách. Ber to tak, ako ti to bolo povedané z milosti tvojho Boha ja...“ Bez takejto úcty neexistuje skutočné veštenie. Ale práve tento postoj zaisťuje, že tí, ktorí ho majú, nezneužijú alebo nezneužívajú svoj dar nezákonne.

Tycho de Brahe predstavuje štádium prechodu medzi Nostradamom a Keplerom. Keď sa zamyslíme nad dušou Tycha de Brahe, zdá sa, že je to ten, kto vyvoláva spomienky z predchádzajúceho života, skôr pripomínajúce grécke upokojujúce reči. Má v sebe niečo, čo sa podobá duši starovekého Gréka hľadájúceho všade prejavy kozmickej harmónie. Také je naladenie jeho duše – a jeho astrologický vhl'ad je skutočne postojom duše – je to, ako keby astronomické výpočty boli len rekvizitou, ktorá mu pomáha vyvolať tie sily, ktoré umožňujú, aby sa obrazy udalostí v minulosti alebo budúcnosti formovali. pred ním. Keplerova myseľ je abstraktnejšia v tom zmysle, že moderné myslenie je abstraktné – v ešte vyššom stupni. Kepler sa musí viac-menej spoliehať na čistý výpočet, v ktorom je, samozrejme, presnosť, pretože podľa vedomostí odvodených z jasnovidectva existuje skutočný vzťah medzi konšteláciami a činmi ľudí. Ako čas plynul, astrológia sa stále viac a viac stávala len záležitosťou počítania a výpočtov. Dar veštenia uvoľnil miesto čisto intelektuálnemu mysleniu a skutočne možno povedať, že astrologické predpovede teraz nie sú ničím iným ako intelektuálnou dedukciou.

Čím ďalej sa vraciame do minulosti, tým viac zistujeme, že výroky starých prorokov o živote ich národov vystúpili z hĺbky ich duší. Tak to bolo medzi hebrejskými prorokmi; v spojení so svojim Bohom a oslobodení od svojich osobných záujmov a záležitostí boli úplne oddaní veľkým záujmom svojho ľudu a mohli vnímať, čo ich čaká. Tak ako učiteľ predvída, že určité vlastnosti sa u dieťaťa prejavia neskôr, a berie ich do úvahy, hebrejský prorok videl dušu svojho ľudu ako jeden celok; Minulosť sa v jeho duši zmiernila a fungovala tak, že sa mu následky odhalili ako veľká vízia Budúcnosti. Ale teraz, čo znamená proroctvo v ľudskom živote, čo v skutočnosti znamená? Odpoveď nájdeme tak, že sa zamyslíme nad nasledujúcim: Existujú určité veľké postavy, ku ktorým vždy sledujeme prúdy udalostí v histórii. Hoci sa dnes uprednostňuje, aby každý bol na jednej úrovni, pretože je to proti srsti, keď jedna osobnosť prevyšuje všetky ostatné (vo svojej túžbe, aby si všetky schopnosti boli rovné, ľudia neradi pripúšťajú, že niektorí muži sú róznejší než ostatní) – napriek tomu v procese historického vývoja pracujú *veľkí a pokročilí vodcovia*. Veci sa v dnešnej dobe dostali do takej miery, že tie najmocnejšie udalosti sú koncipované tak, že sú výsledkom jednoducho myšlienok a nevedú späť k jednej osobnosti. Existuje istá teologická škola, ktorá stále tvrdí, že je kresťanská, hoci tvrdí, že Ježiš Kristus ako jednotlivec nemusel byť. V odpovedi na repliku, že svetové dejiny predsa tvoria ľudia, jeden z týchto teológov povedal: To je také samozrejmé ako skutočnosť, že les sa skladá zo stromov; ľudské bytosti tvoria históriu v rovnakom zmysle, ako stromy tvoria les... Ale pomyslíte na to – celý les mohol vyrásť z niekoľkých zrn semien? Les sa určite skladá zo stromov, ale primárnym krokom je zistiť, či nepochádza zo zrn semien raz položených v pôde. Ide teda aj o otázku, či to napokon nie je tak, že udalosti v ľudskej evolúcii vedú späť k tomu či onomu jedincovi, ktorý inšpiroval zvyšok.

Táto koncepcia svetových dejín naznačuje myšlienku „nadbytočných“ síl u ľudí, ktorí zohrávajú vedúcu úlohu vo vývoji ľudstva. Či tieto sily použijú v dobrom alebo zlom, je iná vec. Takíto ľudia pracujú na svojom prostredí z prebytočných síl v nich. Tieto prebytočné sily, ktoré nie je potrebné čerpať pre záležitosti osobného života, sa môžu prejavovať v skutkoch alebo nemusia nájsť východisko v skutkoch; ale u iných sa zdá, že tomu vždy bráni nejaký druh prekážky. Nostradamus

je zaujímavým príkladom: bol lekárom a v tejto funkcii priniesol požehnanie mnohým ľudským bytostiam. Ale myšlienka, že niekto robí dobro, ide často proti srsti! Nostradamus sa stal predmetom závidy a žiarlivosti a bol obvinený z toho, že je kalvínom. Byť Židom alebo kalvínom sa pozeralo úkosom a okolnosti ho preto prinútili odstúpiť od svojej liečiteľskej práce a zanechať svoju profesiu. Ale neboli sily použité v tejto inšpiratívnej práci už v ňom, keď odišiel do dôchodku? Samozrejme, že boli! Fyzika verí v zachovanie energie alebo sily. V prípade Nostradama sa stalo, že keď odhodil prácu, sily v ňom nabrali iný smer. Ak by jeho lekárske aktivity pokračovali, tieto sily by v budúcnosti vyvolali celkom iné účinky. Lebo kde možno povedať, že naše skutky skutočne končia? Ak sa ako Nostradamus stiahneme z nejakej činnosti, prúd našich činov sa náhle zastaví — ale samotné sily sú stále prítomné. Sily v Nostradamovej duši zostali a premenili sa, takže to, čo sa niekedy v budúcnosti mohlo prejaviť v skutkoch, sa pred ním zdvihlo v obrazoch. V jeho prípade sa skutky premenili na dar veštenia. To isté môže platiť o ľudských bytostiach, ktoré sú dnes obdarené schopnosťou proroctva; a platilo to aj v prípade starých hebrejských prorokov. Ako ukazuje biblická história, títo muži mali skutočné spojenie so silami patriacimi minulosti a budúcnosti ich ľudu; ich vlastná duša, ich osobný život nebol pre nich ničím. Svojou povahou neboli vojnoví, ale mali v sebe nadbytočné sily, ktoré od samého začiatku nadobudli po premene rovnakú podobu ako Nostradamove. Sily, ktoré sa v iných vlievali do skutkov, sa zjavovali hebrejským prorokom v podobe mocných obrazov a vízií. Dar videnia je u ľudí priamo spojený s nutkaním konať, s premenou nadbytočných síl v duši.

Vidieť teda v žiadnom prípade nie je nepochopiteľná schopnosť; dá sa zosúladiť s druhom myslenia v samotnej prírodnej vede. Ale je tiež zrejmé, že dar veštenia vedie za bezprostrednú prítomnosť. Aký je spôsob, jediný spôsob, ako sa dostať za súčasnosť? Je to mať *ideály*. Ideály sú však zvyčajne abstraktné: človek ich predkladá a verí, že zodpovedajú realite súčasnosti. Ale človek, ktorý túži pracovať v súlade s cieľmi superzmyslového sveta, namiesto vytvárania abstraktných ideálov sa snaží objaviť príčiny ležiace v lone vekov a pýta sa sám seba: Ako sa tieto príčiny prejavujú v prúde času? K tomuto problému pristupuje nie so svojím intelektom, ale so svojou hlbšou schopnosťou videnia. Skutočné poznanie Minulosti – ak

je získané pôsobením hlbších síl a nie cestou intelektu – vyvoláva pred dušou obrazy budúcnosti, ktoré viac-menej zodpovedajú skutočnosti. A ten, kto dnes správne využíva dar veštenia, po tom, čo sa zamyslel nad prúdom evolúcie v dávnych dobách, nájde pred sebou obraz ako konkrétny ideál. Zdá sa, že tento obraz mu hovorí: Ľudstvo stojí na prahu prechodu; určité sily doteraz skryté v tme sú čoraz zreteľnejšie. A tak, ako sú dnes ľudia oboznámení s intelektom a predstavivosťou, tak aj v budúcnosti nie je ďaleko, bude tu nová schopnosť duše, aby uspokojila túžbu po poznaní superzmyslového sveta.

Už možno vnímať úsvit tejto novej sily duše. Keď nás udivia takéto záblesky budúcnosti, náš postoj nebude postojom fanatika, ani postojom čistého realistu, ale budeme vedieť, *prečo* robíme to či ono v záujme duchovnej evolúcie. Toto je v podstate cieľom všetkých skutočných proroctiev. Uvedomujeme si, že tento účel je dosiahnutý aj vtedy, keď obrázky budúcnosti načrtnuté vidiacim nemusia byť úplne presné. Každý, kto je schopný vnímať skryté sily ľudskej duše, vie lepšie ako ostatní, že môžu vzniknúť falošné predstavy o tom, čo má budúcnosť v zásobe; chápe aj to, prečo sú obrazy schopné mnohých interpretácií. Povedať, že hoci boli uvedené určité náznaky, sú vágne a nejednoznačné, neznamena to veľmi veľa. Takéto obrázky môžu byť nejednoznačné. Dôležité je, že impulzy spojené s evolúciou, ktorá smeruje k budúcnosti, budú pôsobiť a prebúdzat' v človeku spiace sily. Tieto proroctvá môžu, ale nemusia byť presné v každom detaile: dôležité je, že v ľudskej bytosti sa prebudia sily!

Proroctvo preto netreba chápať ani tak ako prostriedok na uspokojenie zvedavosti predpovedaním budúcnosti, ale skôr ako stimulujúce uvedomenie si, že dar veštenia je v dosahu človeka. Tieňové stránky môžu byť, ale sú tu aj dobré stránky! Dobrá stránka sa ukáže predovšetkým vtedy, keď ľudia nepôjdu naslepo cez deň ani slepo do vzdialenej budúcnosti, ale budú si môcť stanoviť vlastné ciele a nasmerovať svoje impulzy vo svetle poznania. Goethe, ktorý povedal toľko úžasných vecí o záležitostiach sveta, mal pravdu, keď napísal slová: „Keby človek poznal minulosť, vedel by, čo prináša budúcnosť; obe sú spojené s Prítomnosťou ako Celkom, ktorý je sám osebe úplný.“ („Wer das Vergangene kannte, der wusste das Kunftige; beides schliesst an heute sich rein, als ein Vollendetes, an.“) Toto je krásny výrok z „Proroctiev z Bakis“.

A tak *raison d'être* proroctva nespočíva v upokojení zvedavosti alebo smäde po poznaní, ale v impulzoch, ktoré môže dať k práci pre budúcnosť. Neochota byť skutočne objektívny, pokiaľ ide o proroctvo, je dnes spôsobená skutočnosťou, že náš vek kladie príliš vysokú hodnotu čisto intelektuálnemu poznaniu, ktoré nepodnecuje pudy vôle. Duchovná veda však prinesie poznanie, že hoci v ríši starovekých a moderných proroctiev bolo veľa tieňových strán, predsa sa v tomto úsilí o vedomie budúcnosti vytvorilo semienko, nie na upokojenie túžby po poznaní alebo zvedavosti, ale ako oheň pre našu vôľu. A dokonca aj tí, ktorí trvajú na posudzovaní všetkého v ľudskej bytosti podľa chladných, intelektuálnych noriem, sa musia z tohto pohľadu na svet naučiť, že účelom proroctva je stimulovať pudy vôle. Po zvážení toho, ako možno čeliť útokom proti proroctvu a po uznaní ich jadra a účelu, máme určité právo povedať: V tejto oblasti leží veľa vecí, s ktorými akademická filozofia nebude mať nič spoločné... to je určite pravda. Ale svetlo práve tohto poznania odhalí, v spojení s faktami, ktoré ilustrujú druhé príslovie, že dáta intelektuálneho poznania – nech sú akokoľvek správne – sú niekedy úplne bezcenné, pretože nie sú schopné vytvárať impulzy vôle. Tak ako je pravda, že je veľa vecí, o ktorých filozofia neskúša, tak na druhej strane je pravda, že veľa vecí v oblasti vedeckého výskumu vecí neba a zeme nevyjde nazmar, pretože to neobživuje semeno správneho snaženia. Pokrok v živote však treba robiť vo svetle akéhosi poznania, ktoré odhaľuje, že na začiatku, v strede a na konci sa všetko obracia na ľudskú činnosť, ľudské skutky!